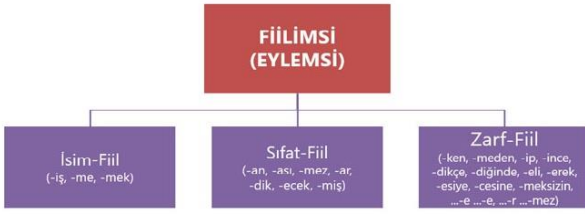

LGS DİL BİLGİSİ SON TEKRAR - FİİLİMSİLER -

Fiillere getirilen birtakım eklerle oluşturulan; fiillerin isim, sıfat, zarf şeklini yapan sözcüklere **fiilimsi** denir.

Fiilimsilerin Özellikleri

- *Eylemlerden türetilirler.
- *Olumsuzluk eki (-me, -ma) alabilirler.
- *Fiillerin aldığı “fiil çekim eklerini” yani şahıs ekleri, haber ve dilek kiplerini alamazlar.
- *Yarım yargı bildirir, yan cümlecikte yüklem olurlar. Yan cümlecikte özne, tümleş gibi öğeler bulunabilir.
- *Geçişli olanlar nesne de alabilirler.
- *Cümlede ad soylu sözcük (ad, sıfat, zarf) gibi görev yaparlar.

1) İSİM FİİL (AD EYLEM)

Fiillere getirilen “-ma, -me, -mak, -mek, -ış, -iş, -uş, -üş” ekleriyle yapılır. Bu ekleri, aklımızda daha kolay kalması için “-iş, -me, -mek” veya “-ma, -ış, -mak” şeklinde kodlayabiliriz. Bu ekler fiillere gelerek onları cümle içinde “isim” yaparlar. İsim-fiiller, fiillerin isim gibi kullanılabilen şekilleridir.

Örnekler:

- * Yeni komşumuzla tanışmaya gittik.
- * Burada seninle ayrılmak zorundayız.
- * Şiir okuyuşu herkesi etkiledi.

! Olumsuzluk eki ile fiilimsi eki karıştırılmamalıdır.

- * Sana oyuncuğımı kırma demiştik. (-ma olumsuzluk eki)
- * Cevizleri kırmaya başladı. (fiilimsi eki)

! İsim fiil eki almış olmasına rağmen zamanla kalıplaşarak bir varlığın veya kavramın adı haline gelmiş sözcükler vardır. Bunlar fiilimsi olarak kabul edilmezler.

- * Garajdaki kazma yerinde yok. (isim)
- * Adam pahalı bir çakmak almış. (isim)

2) SIFAT FİİL (ORTAÇ)

Fiillere getirilen “-an (-en), -ası (-esi), -maz (-mez), -ar (-er / -ır / -ir / -r), -dik (-dik / -duk / -dük), -acak (-ecek), -miş (-miş / -muş / -müş)” ekleriyle yapılır. Bu ekleri, aklımızda daha kolay kalması için “-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” şeklinde kodlayabiliriz. Çoğu zaman sıfat görevinde kullanılırlar. Varlıkları niteledikleri için sıfat, yan cümlecik kurdukları için de fiil sayılan kelimelerdir.

Örnekler:

- * Yaralanan yolcular hastaneye kaldırıldı.
- * Öpülesi elleri vardır anaları.
- * Görünmez kazadan Allah korusun!

! Bazı sözcükler, sıfat – fiil eklerini alarak kalıcı isim olur.

Fiilimsi özelliğini kaybeder.

- * Bu sene yakacak sıkıntısı çekmeyeceğiz.
- * Yeni dolmuşlar seferlere başladı.

! Kimi zaman sıfat – fiiller çekimli fiillerle karıştırılabilir.

Karıştırmamak için sözcüğün yüklem görevinde mi yoksa sıfat görevinde mi kullanıldığına bakmalıyız.

- * Görmez gözlerim birden açıldı. (Ortaç)
- * O bunları nasıl görmez. (Geniş zaman olumsuz)
- * Koşar adımlarla buradan uzaklaştı. (Ortaç)
- * Sabah sporu için her sabah koşar. (Geniş zaman)
- * Gelecek yıl ligi bu takım kazanır. (Ortaç)
- * Yarın akşam bize misafirlige gelecek. (Gelecek Zaman)

! Sıfat – fiiller niteledikleri isim düştüğünde onun yerine geçerek bir isim gibi kullanılırlar yani adlaşırlar. Sıfat-fiiller adlanmış olsa bile fiilimsi sayılırlar.

- * Düşündüklerini bana anlattı. (düşündüğü şeyleri)
- * Sınavda ilk üçe girenler geziye gidecek. (giren öğrenciler)

3) ZARF FİİL (BAĞ FİİL – ULAÇ)

Fiillere getirilen “-ken, -alı (-eli), -madan (-meden), -ince (-ınca / -unca / -ünce), -ip (-ip / -up / -üp), -arak (-erek), -dikçe (-dikçe / -dukça / -dükçe / -tikçe / -tüğçe), -e... -e (-a... -a), -r... -maz (-r... -mez), -casına (-cesine), -maksızın (-maksızın), -diğinde (-diğinde / -duğunda / -düğünde / -tığında / -tiğinde / -tuğunda / -tüğünde)” ekleriyle oluşturulan sözcüklerdir. Birleşik bir cümlede iki cümleyi bağladıkları için bağlaç; özne, nesne, tümleş aldıkları için fiil sayılan kelimelerdir. Bağ fiillere “ulaç” da denir. Çekim ekleri almazlar. Cümlede zarf olarak kullanılırlar.

Örnekler

- * Dereyi görmeden paçaları sıvama.
- * Kol kesilirken parmak acımaz.
- * Çocuklar, konuşa konuşa yanımızdan geçtiler.
- * İçeri girer girmez konuşmaya başladı.

! Zarf fiil cümleye zaman ya da durum anlamı katar.

* “Küçükken güle oynaya okula giderdik.” cümlesinde “güle oynaya” zarf-fiilleri, yüklemi “durum” bakımından etkilemiştir.

* Ders çalışırken uyuyakalmışım. cümlesinde ise “çalışırken” zarf-fiilleri yüklemi “zaman” bakımından nitelemiştir.

Durum yönünden nitelerken “Nasıl?” sorusuna cevap verir.

Zaman yönünden nitelerken “Ne zaman?” sorusuna cevap verir.

Çıkmış Sorularla Fiilimsiler

1) Zarf-fiil görevinde kullanılan bir sözcük cümleye zaman anlamı da kazandırabilir.

Bu kurala uygun bir kullanım aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

- A) Koşa koşa evin yolunu tuttu.
B) Ağaçların arasından geçip gitti.
C) Arkadaşını görünce hızla yanına koştu.
D) Usulca eğilerek karıncayı sudan çıkardı.

(28 Kasım 2013 TEOG I)

2)1. İleri görüşlü olmak önemli bir farktır.

2. Yaşlandıkça huyu değişti.

3. O, kendine yakışan kıyafeti bilir.

4. Topu tutup yukarı fırlattı.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde sıfat-fiil vardır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

(28 Kasım 2013 TEOG I)

3) Evreni gösterecek tek pencere kitaptır.

Bu cümlede sıfat-fiil, bir sıfat tamlaması oluşturmuştur.

Aynı kullanım aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Yağmurun gelişi bulutlardan belli olur.
B) Kitaplar yaşadıkça geçmiş unutulmayacaktır.
C) Konuşmasını öğreninceye kadar susmak güç değildir.
D) Hiç umulmadık iyilikler vardır, yıldırım gibi düşer ve yakarlarlar.

(28 Kasım 2013 TEOG I)

4) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf-fiil kullanılmıştır?

- A) Yazar, toplantımıza katılınca çok sevindik.
B) Çalışan, üreten insanın yanında yer aldı.
C) Halkın arasında yaşamış bir yazardır.
D) Öykülerinde insana gösterdiği yakınlık eskimedi.

(14 Aralık 2013 TEOG I Mazeret)

5) Denizdeki adalara harıl harıl yağan gün aydınlığı, insanların

1 2

üzerine parlamakla seviniyordu. Orada bir hülya, bir rüya vardı.

3

İnsanın her zaman özlediği bir hülya.

4

Bu metindeki altı çizili sözcüklerden hangisi fiilimsi değildir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

(14 Aralık 2013 TEOG I Mazeret)

6) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “-acak/-ecek” eki alan sözcük, çekimli fiil görevinde kullanılmıştır?

- A) Çok zormuş buralarda oturulacak ev bulmak.
B) Haftaya bizi ziyarete gelecek o çok sevdiğimiz şair.
C) Şaşkınlıktan söyleyecek söz bulamadık.
D) Gelecek yıl hep birlikte tatile gideriz.

(14 Aralık 2013 TEOG I Mazeret)

7) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim-fiil, bir isim tamlaması oluşturmuştur?

- A) Dikkat çekmek için çaba harcadı.
B) Üçümüz de güle oynaya koşuyorduk.
C) Şiiri okuyuş tarzı hepimizi duygulandırdı.
D) Sabah saatlerinde gelen mektubu defalarca okuduk.

(14 Aralık 2013 TEOG I Mazeret)

8) Kitapta, beş duyumuzla tanıyıp hoşlandığımız şeylerden,

1

verimli çalışmanın doyulmaz sevincinden ve birbirimize

2

duyduğumuz sevgiden söz eden şairler bulunuyor.

3

4

Bu cümlede numaralandırılmış kelimelerden hangisi fiilimsidir?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

(26 Kasım 2014 TEOG I)

9) Bütün gece yağan karın kapadığı yollar nihayet açıldı.

Bu cümledeki altı çizili kelimeyle aynı türde olan fiilimsi, aşağıdakilerin hangisinde yer almaktadır?

- A) Habersiz gelişi hepimizi sevince boğdu.
B) Eve gidince bu konuyu konuşuruz.
C) Sorulara düşünerek cevap veriyordu.
D) Yolda okunacak bir kitap istiyorum.

(26 Kasım 2014 TEOG I)

10) Aşağıdakilerin hangisinde isim-fiil kullanılmamıştır?

- A) Asil duruşu daima gözümün önündedir.
B) Adadan dönmemize bir saat kalmıştı.
C) Bu, birçok kişinin emek verdiği bir kitaptır.
D) İlkbaharı düşünmek her zaman içimi ısıtıyor.

(13 Aralık 2014 TEOG I Mazeret)

11) Pencereleri geniş, doyasıya güneş alan bir salondaydık.

1

Güneşin tadını çıkarıyorduk bu soğuk kış gününde. Günlüğümü

2

3

yazmaya burada başladım.

Bu metindeki altı çizili sözcüklerle ilgili aşağıdakilerin hangisinde verilenler doğrudur?

- 1 2 3
A) fiilimsi fiil isim
B) fiil fiilimsi isim
C) fiilimsi isim fiilimsi
D) fiil isim fiilimsi

(13 Aralık 2014 TEOG I Mazeret)

12) (I) Bambular daha çok tropikal bölgelerde yaşayan çiçekli bitkilerdir. (II) Bambuların bazı türleri çok hızlı büyür. (III) Öyle ki günde bir metre kadar uzayanları vardır. (IV) Bu bitkiler genellikle yıllarca büyüüp geliştikten sonra çiçek açar.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde fiilimsi kullanılmamıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV

(25 Kasım 2015 TEOG I)

LGS DİL BİLGİSİ SON TEKRAR - FİİLİMSİLER -

13)Sesin nerde kaldı, her günkü sesin

Unutulmuş güzel şarkılar için

Bu dizelerdeki fiilimsinin türce özdeşi aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Bir yer var, biliyorum

Her şeyi söylemek mümkün

B) Yıllardır görmediğimiz kentin

Yürümüşük anısıyla eski cumbalı evlerin

C) Niçin oyun biterken en sonra hatırlanır

Hatıralarımızın en tatlı oyunları

D) Kaç gündür gözlerimi bile kırpmadan

Yağmur altında bir şehre bakıyorum

(25 Kasım 2015 TEOG I)

14)Serinlik etrafı kaplar kaplamaz parklar ve bahçeler çocuklarla doldu.

Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisi bu cümledeki fiilimsiyle aynı türdedir?

A) Başka yoldan vapur iskelesine gitmek için yolu çok uzun buldum.

B) Nevin kendi kendini sorgulamaya başlar bu olaydan sonra.

C) Öykünün sonunda gelişen olayları yeniden işledim.

D) Köyünde cumartesi ile pazarı tarlada çalışarak geçiriyordu.

(12 Aralık 2015 TEOG I Mazeret)

15)Elimi çok dallı bir ağaç gibi

Tutarım gökyüzüne

I

Bir deve gürültüler içinde koşar, koşar, koşarken

II

Güneş doğmadan evvel varmak için Ufka...

III

IV

Bu dizelerde numaralanmış kelimelerden hangisi fiilimsi değildir?

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV

(12 Aralık 2015 TEOG I Mazeret)

16)(I) Yatağımdan doğruldum ve çatlamış dudaklarımı dilimle ıslattım. (II) Masadan, içi yarısına kadar dolu bardağı alıp üç dört yudum su içtim. (III) Pencereden sızan gün ışığı içimi mutlulukla doldurdu. (IV) Dudaklarımdaki gülümseme tüm yüzüme yayıldı.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangilerinde aynı tür fiilimsi kullanılmıştır?

A) I ve III.

B) I ve IV.

C) II ve III.

D) II ve IV

(23 Kasım 2016 TEOG I)

17)Ne zaman gelsem kapıların açık

I

II

Bereketi sofranda

Ruhu doyuran o bereketli iksir Bütün dertlere derman

III

Bir fıslıtı gibi İçimize üflenen mana

IV

Bu dizelerde numaralanmış kelimelerden hangisi fiilimsidir?

A) I

B) II

C) III

D) IV

(17Aralık 2016 TEOG I)

18) Adını daha çocukluğumda duyduğum, yazıları o yıllardan bu

1

2

yana bende büyüktükler bırakmış bu adamı, şimdi yakından

3

görüyorum.

4

Bu cümledeki numaralandırılmış sözcüklerden hangisi fiilimsidir?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

(28Nisan 2014 TEOG II)

19) Birbirinden farklı birçok doğal malzemenin kullanıldığı

I

ebru sanatının ana yurdu kitaplardır. İlk örneklerini yazma eserlerde gördüğümüz bu sanat, önceleri kitap ciltlerini

II

süslemek amacıyla kullanılsa da zaman içinde alımlı

duruşu ile dikkat çekmiş ve çerçeveleniş tablo hâline getirilmiştir.

III

IV

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi fiilimsi değildir?

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV.

(2017 – 2018 Değerlendirme Sınavı 1)

20)“Sabreden derviş, muradına ermiş.” atasözünde fiilimsi bir sıfat tamlaması oluşturmuştur.

Buna benzer bir kullanım aşağıdaki atasözlerinden hangisinde vardır?

A) Akacak kan damarda durmaz.

B) Karınca kanatlanınca serçe oldum sanır.

C) Kaymağı seven, mandayı yanında taşır.

D) Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur.

(2016 – 2017 Değerlendirme Sınavı 1)

21) Gezmeyi seven, tarihe meraklı, kitap düşkünü dokuz

I

II

yaşındaki ikizler, kitapların dünyasında masalsi bir yolculuğa çıkıyor. İkiz gezginleri bir gece uyku tutmuyor ve okuyacak değişik bir masal kitabı aramaya başlıyorlar.

III

IV

O sırada kitaplığın alt raflarından birinde ilginç bir kitaba rastlıyorlar.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerden hangisi fiilimsi değildir?

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV.

(2016 – 2017 Değerlendirme Sınavı 4)

22) (I) Kutup ışıkları, Dünya'nın kutuplara yakın bölgelerinde gözlenen harika bir doğa olayıdır. (II) Mor, kırmızı, mavi ve yeşil renkli kutup ışıkları Güneş'ten yayılmış parçacıklardan oluşur. (III) Grönland'da eylül ve nisan ayları arasında kutup ışıklarını izlemek mümkündür. (IV) Bu muhteşem doğa gösterisi insanda unutulmaz duygular uyandırır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisinde diğerlerinden farklı türde bir fiilimsi vardır?

A) I.

B) II.

C) III.

D) IV.

(2016 – 2017 Değerlendirme Sınavı 1)

Cevap Anahtarı

1) C	12) B
2) C	13) B
3) D	14) D
4) A	15) A
5) B	16) A
6) B	17) D
7) C	18) C
8) B	19) A
9) D	20) A
10) C	21) B
11) A	22) C